Q&A uitgeversbijeenkomst maatschappijleer

Uitgeversbijeenkomst maatschappijleer van 29 september 2026

Clustering: *Ervaringen Fase van beproeven*

- **Wat hebben de deelnemende scholen in de fase van beproeven concreet gedaan in hun eigen lespraktijk?**

In de lespraktijk zijn de vernieuwende elementen van de geactualiseerde programma's uitgeprobeerd. Daarvoor zijn onderwijsactiviteiten (lessen, projecten) ontwikkeld door de leraren die uitgewisseld en besproken zijn en uiteindelijk geëvalueerd op hoe deze iets kunnen zeggen over de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de nieuw ontwikkelde programma's.

- **Hebben leraren van de deelnemende scholen aanwijzingen gegeven voor methodemakers?**

Dit is niet een vast onderdeel geweest van de fase van beproeven.

- **Hoe hebben leraren vmbo-bb de taligheid van het programma ervaren?**

In algemene zin vonden de leraren het een goed idee om de vaktaal (begrippen en concepten) zoveel mogelijk gelijk te houden in de eindtermen voor alle schoolsoorten, dus ook voor vmbo-bb. Wel zijn er aanwijzingen gegeven om de eindtermen beknopter en compacter te beschrijven voor deze leerweg.

- **Is er in de fase van beproeven rekening gehouden met de grotere ontwerpruimte van het vak?**

De deelnemende scholen hebben een aantal onderdelen uitgeprobeerd en niet de complete examenprogramma's. Daarbij hebben de scholen gewerkt met hun bestaande PTA's of daarin lichte aanpassingen doorgevoerd. In de beperkte tijd van beproeven is niet een compleet onderwijs- en toetsprogramma passend bij de nieuwe ontwerpruimte beproefd. Wel zijn de leraren meerdere keren gevraagd wat hun inschatting is of de inhouden passend en haalbaar zijn binnen de nieuwe ontwerpruimte.

- **Hoe hebben de leraren de ervaringsdoelen beproefd en wat zijn de opbrengsten daarvan?**

Een nadrukkelijk onderdeel was het beproeven van de drie ervaringsdoelen. Onder de deelnemende leraren was er veel variatie in aanpakken, maar bleek wel de handelingsgerichtheid van leerlingen bij alle ontwikkelde projecten en opdrachten bij iedereen centraal te staan. De opgedane inspiratie vanuit deze ervaringen zal worden uitgewerkt in handreikingsmaterialen over de typen doelen, waaronder de ervaringsdoelen.

Clustering: *Inhoudelijke onderbouwingen aanpassingen definitieve concepteindtermen*

- **Kunnen jullie een onderbouwing geven bij het schrappen van bullets in de *het gaat hierbij om*, en van begrippen en andere inhouden?**

In het toelichtingsdocument (volgt 9 november 2026) staat beschreven hoe de input van de leraren en schoolleiders heeft geleid tot aanpassingen in de ontwikkelde programma's. Hierbij wordt beschreven hoe de input is gewogen en welke keuzes zijn gemaakt voordat de eindtermen definitief zijn gemaakt.

Clustering: *Vervolgtraject: Pionierfase en handreikingen*

- **Kunnen jullie ons op de hoogte houden van de opbrengsten van de tweede fase van beproeven?**

Wil je op de hoogte blijven over ons werk, meld je dan aan voor onze Nieuwsupdates maatschappijleer. Op de hoogte blijven? Meld je aan voor de automatische updates! | Actualisatie examenprogramma's | SLO

- **Wat komt er vanuit SLO nog aan materiaal om scholen te helpen bij implementatie van de nieuwe examenprogramma's?**

Via onze Aan de slag pagina's ontsluiten wij onze informatie. Dit zijn op dit moment de eindtermkaarten, werkvormen die bij de eindtermkaarten horen en tools om inzicht te krijgen als school en team op je eigen curriculumontwikkeling.
In november 2026 volgen de toelichtingsdocumenten en in het voorjaar 2027 komen op deze Aan de slag pagina's kennisclips per vak bij en een artikelenreeks voor de leraren en schoolleiders, dat ingaat op 'wat is er nieuw in mijn vak'. Houd daarvoor Actualisatie examenprogramma's | Homepage in de gaten.